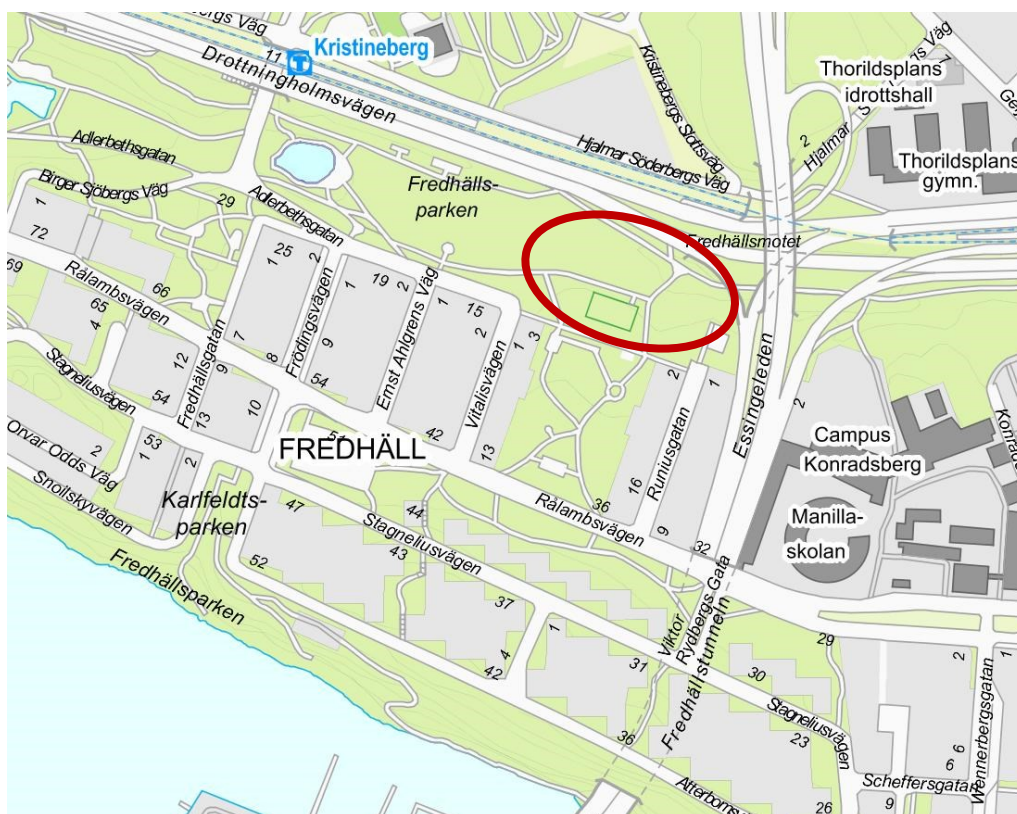

Planbeskrivning

Detaljplan för del av fastigheten Fredhäll 1:4 i Fredhällsparken, i stadsdelen Fredhäll, S-Dp 2016-05341

Planområdets ungefärliga lokalisering markerad med röd färg.

Stadsbyggnadskontoret

Fleminggatan 4
Box 8314
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 27 300
stadsbyggnadskontoret@stockholm.se
stockholm.se

Sammanfattning

Syftet med detaljplanen är att pröva förutsättningarna för en placering av en 11-spelsplan med tillhörande förrådsbyggnader och driftsytor i den östra delen av Fredhällsparken.

Både 11-spelsplanen och en befintlig paviljongbyggnad flyttas från Stadshagen till Fredhällsparken. Förslaget innebär även omläggning av gång- och cykelbanor.

Stadsbyggnadskontoret ser att det är en utmaning både ur rekreativt, ekologiskt, kulturhistoriskt och stadsbildsmässigt perspektiv att ianspråka den utpekade platsen i parkstråket. Samtidigt är det viktigt att idrottsbehovet tillgodoses i alla stadsdelar och att det även fortsättningsvis ska finnas goda möjligheter för barn och ungdomar att utöva idrott och träna fotboll på Kungsholmen.

Hela Fredhäll har med sin välbevarade miljö en särskild betydelse för Stockholms park- och stadsbyggnadshistoria, och är grönklassad av stadsmuseet. Parken är utformad enligt Stockholmsskolans principer, där det ursprungliga landskapet bevarats och stiliserats.

Hela Fredhällsparken är ca 50 000 kvm stor och den nya fotbollsplanen beräknas ta ca 7000 kvm parkmark i anspråk. För att kunna genomföra förslaget behöver flera skyddsvärda ekar och andra ädellövträd fällas, eller alternativt flyttas till andra platser i parken. Dessutom behöver stödmurar uppföras för att anpassa fotbollsplanen till den varierande terrängen.

Innehåll

Sammanfattning.....	2
Inledning	4
Handlingar	4
Planens syfte och huvuddrag	5
Bakgrund	5
Plandata	5
Tidigare ställningstaganden	6
Förutsättningar	7
Befintliga förhållanden	7
Kultuhistoriskt värdefull miljö	7
Hydrologiska förhållanden	14
Dagvatten	14
Gator och trafik	14
Störningar och risker	15
Planförslag	16
Konsekvenser	19
Behovsbedömning	19
Kultuhistoriskt värdefull miljö och landskapsbild	19
Störningar och risker	21
Miljökvalitetsnormer för vatten.....	23
Tidplan	24
Genomförande	24
Organisatoriska frågor	24
Verkan på befintliga detaljplaner	25
Fastighetsrättsliga frågor	25
Ekonomiska frågor.....	26
Tekniska frågor.....	27
Genomförandetid	27
Genomförandeprocess	27

Inledning

Handlingar

Planhandlingar

Planförslaget består av plankarta med bestämmelser. Där höjder förekommer redovisas dessa i höjdsystemet RH2000. Till planen hör denna planbeskrivning.

Utredningar

Utredningar som tagits fram under planarbetet är:

- *Konsekvensanalys för bostäder fotbollsplan till Fredhällsparken* (LN Akustikmiljö AB, 2017-03-27)
- *Fredhällsparken PM Ljusbuller* (Fastighetskontoret, 2017-02-15)
- *Fredhällsparken, naturvärdesbedömning, slutversion* (Ekologigruppen, 2015-10-02)
- *Fredhällsparken - programförutsättningar för 11-spels fotbollsplan*, (Cedervalls arkitekter, 2015-10-02)
- *PM Fredhällsparken - Skydd för träd vid byggnation av fotbollsplan i Fredhällsparken* (VIÖS AB, 2015-09-21)
- *11-mannaplan till Fredhällsparken Konsekvensanalys för parkmiljö och buller till bostäder* (LN Akustikmiljö AB, 2015-07-08)
- *Ekonomisk trädvärdering vid Fredhällsparken juni 2015* (Svartsjö trädkonsult, 2015-06-18)
- *Lokaliseringsutredning – Inledande riskbedömning 11-mannafotbollsplan i Fredhällsparken* (Grontmij, 2013-03-05)

Övrigt underlag

- *Illustrationsmaterial* (Cedervalls arkitekter, 2017-04-10)

Medverkande

Planen är framtagen av stadsbyggnadskontoret genom Thomas Jansson i samarbete med fastighetskontoret genom Royne Julin och exploateringskontoret genom Monica Almquist.

Planens syfte och huvuddrag

Syftet med detaljplanen är att pröva förutsättningarna för en placering av en 11-spelsplan med tillhörande förrådsbyggnader och driftsytor i den östra delen av Fredhällsparken.

En paviljongbyggnad från Stadshagens IP omlokaliseras till platsen och placeras intill driftytorna öster om fotbollsplanen. Förslaget innebär även omläggning av gång- och cykelbanor samt att befintliga träd behöver flyttas eller fällas, men i möjligaste mån ska dessa bevaras.

Bakgrund

Då en av 11-spelsplanerna på Stadshagens IP läggs ner till förmån för nya bostäder får det till följd att en ny fotbollsplan av motsvarande storlek måste lokaliseras på annan plats i stadsdelen som kompensationsåtgärd. Nu föreslås östra delen av Fredhällsparken bli planlagd för ändamålet.

2014-12-03 togs ett inriktningsbeslut (Dnr 302-1909/2013) i kommunfullmäktige till att utreda och påbörja planering av en ny idrottsplats i Fredhällsparkens östra del.

Planområdet markerat med röd linje

Plandata

Den utpekade platsen omfattar en ca 7000 kvm stor del av fastigheten Fredhäll 1:4, och ligger i Fredhällsparkens östra del. Planområdet avgränsas i norr av Drottningholmsvägen, i öster av Essingeleden och i söder av Adlerbethsgatan. All mark ägs av staden.

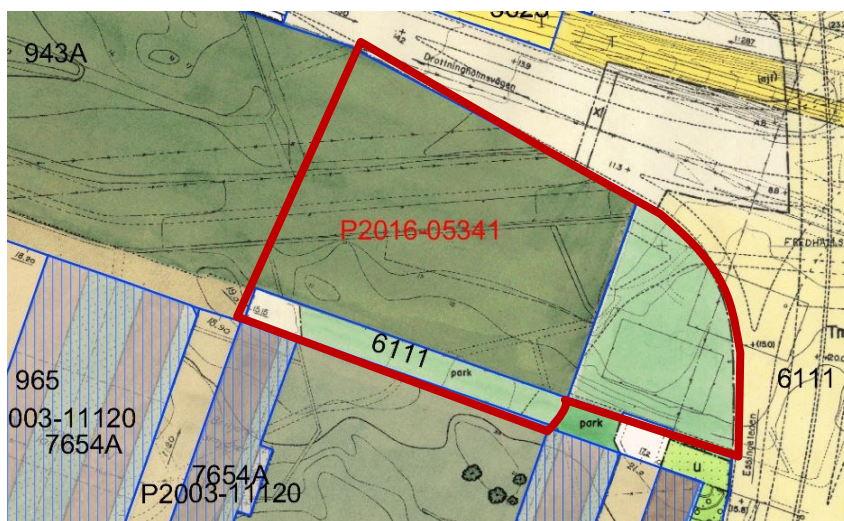
Tidigare ställningstaganden

Översiktsplan

Planområdet är i översiktsplanen, antagen av kommunfullmäktige 15 mars 2010, utpekad som "natur, park, större idrottsområde, begravningsplats m.m." Nordvästra Kungsholmen som ligger norr om Drottningholmsvägen är markerat som stadsutvecklingsområde.

Detaljplan

Gällande detaljplaner för planområdet är del av Pl.0180-943 A (laga kraft 1932) och Pl. 6111 (laga kraft 1964) där aktuella delar är markerade som parkmark.

Gällande detaljplaner. Planområdet markerat med röd färg.

Kommunala beslut i övrigt

2014-12-03 togs ett inriktningsbeslut (Dnr 302-1909/2013) i kommunfullmäktige till att utreda och påbörja planering av en ny idrottsplats i Fredhällsparkens östra del. Bakgrunden till fullmäktiges beslut är att en 11-spelsplan försvinner från Stadshagen i samband med pågående planering. Med det behöver en 11-spelplan ersättas.

Start-PM (Dnr 2016-05341-54) för en ny fotbollsplan i Fredhäll 1:4 beslutades i stadsbyggnadsnämnden 2016-06-16.

Förutsättningar

Befintliga förhållanden

Fredhällsparken är en ca 50 000 kvm stor landskapspark med en långsträckt, svagt skålad form. Området som föreslås till fotbollsplan utgörs av gräsytor, en tennisplan samt gångvägar. På platsen finns idag några storvuxna ädellövträd, däribland flera stora ekar. Området ingår i det ekologiska spridningssambandet mellan den norra och södra delen av Västra Kungsholmens kärnområde för ek.

Flygfoto över Fredhällsparken, ungefärliga planområdet rödmarkerat

Kulturhistoriskt värdefull miljö

Fredhällsparken är liksom hela stadsdelen Fredhäll grönklassad av Stadsmuseet, vilket innebär att den är särskilt värdefull från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt. Den är utformad utifrån Stockholmstilens principer, där naturen och det regionala landskapet tagits som estetisk utgångspunkt och där parken är en typ av stiliserad natur.

Stockholmsstilen räknades på sin tid som världens mest progressiva parkpolitik. Parkerna sågs inte längre bara som gröna oaser som inbjöd till finpromenader utan även som en social rättighet för stadens invånare. Man skulle använda parkerna på ett aktivt sätt med lek, spel och samvaro.

Historik

Fredhällsparken var tillsammans med Rålambshovsparken de första parkerna i Stockholm som gestaltades efter de principer som Osvald Almqvist, stadsträdgårdsmästare 1936-38, formulerade och efter vilka många av stadens parker kom att utformas. Almqvists målsättning var att i ett tidigt skede i

stadsplaneringsprocessen planera in sammanhängande parkstråk för att tillgodose behoven av idrottsplatser, gång- och cykelbanor mm. Via dessa stråk skulle människor också på ett enkelt sätt nå naturreservat och skogsområden i stadens yttre delar.

Stadsplanen för Fredhäll är ett tydligt exempel på hur topografin och naturen i mycket styrt gatusträckningarna och husens placering och den tydliga ambitionen att skapa bättre livsmiljö för de boende. Området där Fredhällsparken anlades utgjordes av mark som tillhört Kristinebergs slotts ägor och den nya parken sträckte sig från Rålambshovsparken öster till Tranebergsbron i väst. Karaktärsfulla lövträd behölls i ett öppet parklandskap, stora gröna lekytor, gungor, plaskdamm och tennisbana planerades in i stråket till gagn för de många barnfamiljer som bodde i Fredhäll och Kristineberg. Väster om Nordenflychtsvägen fick parken en lite annan utformning med en bäck som rinner ner till Mälaren.

Tanken på ett sammanhängande parkstråk genom västra Kungsholmen realiserades sedan etappvis. 1936 påbörjades arbetet med Rålambshovsparken och fem år senare Norr Mälarstrand men då hade Holger Blom redan tagit över som stadsträdgårdsmästare. Holger Blom var i sin syn på parkens uppgift och funktion i staden i mycket inspirerad av Osvald Almqvists målsättning och idéer vilket är tydligt i det parkprogram han presenterade 1946. I mitten på 1940-talet färdigställdes sedan Konradsbergsparken, Rålambshovsparkens nordvästra del, med gångvägar och gräsytor vilket innebar att det blev möjligt att röra sig från Tranebergsbron till Stadshuset i parkmiljö helt i enlighet med Almqvists vision.

Två mindre fotbollsplaner inordnades i den östra delen av parken redan på 1940-talet. De flyttades västerut i och med byggandet av Essingeleden och låg då i ungefär samma läge som nuvarande upplagsyta och tennisplan. Dessa planer var små och kunde inordnas i terrängen utan allt för stora konsekvenser för parken i stort.

Fredhällsparken 1939. Nya Drottningholmsvägen är nu färdig liksom parkanläggningen. Man kan tydligt se de sparade ekarna. Övrig vegetation är fortfarande ung och nyplanterad och svår att se på bilden. Bostadslängan närmast i bild kom senare att rivas i samband med byggandet av Essingeleden på 1960-talet.

Två bollplaner i parkens östra del. Troligen mitten av 1940-talet.

Rekreation och friluftsliv

Enligt Stockholms sociotopkarta innehåller dagens Fredhällspark följande sociala och kulturella värden; backåkning, bollek, bollspel, båtliv, grön oas, kulturmiljö, landform, lekplats, picknick, promenader, ro, utsikt, vattenkontakt och vattenlek. I den östra delen där fotbollsplanen är tänkt att placeras, är rekreativt värde mindre på grund av trafikbuller från Essingeleden och Drottningholmsvägen.

Värdefulla träd

I Fredhällsparken finns flera gamla och grova ekar och andra ädellövträd med höga natur- och kulturvärden. I en utredning av Ekologigruppen från 2015 (*Fredhällsparken, naturvärdesbedömning, slutversion*) har träden värderats enligt Naturvårdsverkets definition på skyddsvärda träd. Där framkommer det att åtta träd är särskilt skyddsvärda (fem ekar, två almar och en ask), fyra är skyddsvärda (två ekar och två almar) och tretton är värdefulla. Av de tolv träden som bedöms skyddsvärda och särskilt skyddsvärda, är det bara en ek och två almar som står i kanten av planområdet och är utom fara. De särskilt skyddsvärda träden är tillräckligt grova (100-190 cm i diameter) för att också benämnas jätteträd (>100 cm i diameter) och klassas som jätteträd enligt Naturvårdsverkets definition. De är i det närmaste oersättliga. Det gäller särskilt den stora tvåstammiga eken som står mitt i planområdet (nr 29), eken öster om fotbollsplanen (nr 35), eken närmast Essingeleden (nr 47) och asken mitt i parken (nr 19).

Skyddsvärda träd enligt naturvärdesbedömningen.

Röd – särskilt skyddsvärda träd, orange – skyddsvärda träd,
gul – värdefulla träd, grön – potentiellt värdefulla träd.

Eken till höger (nr 35) är ca 150 cm i diameter, ihålig och delvis betongfylld. Trädet står mycket nära planområdet

Träd nr 19. En grov, solitär ask mitt på den öppna gräsytan med stor betydelse för parkens rumslighet

Det öppna fältet i parken. Bilden tagen åt öster med den grova solitära asken (nr 19) i bakgrunden och en grov beskuren ek till höger utanför planområdet.

Den dubbelstammiga eken som står mitt i planområdet (nr 29).

Naturvärden

Fredhällsparken ingår som spridningszon och livsmiljö för skyddsvärda arter i den s.k. gröna infrastrukturen, tidigare kallad strukturen av ekologiskt särskild betydelsefulla områden (ESBO). I första hand har området en viktig funktion för arter knutna till äldre ädellövträd. Enligt en spridningsanalys som gjorts (se Naturvärdesbedömningen av Ekologigruppen) är dock stränderna kring Kungsholmen viktigare för eksambandet än Fredhällsparken. Östra Fredhällsparken har en betydelse främst i sydlig riktning, via Rudbecksparken och den trädbevuxna ytan väster om Essingeleden till ytorna söder om Rålambsvägen och vidare mot stranden.

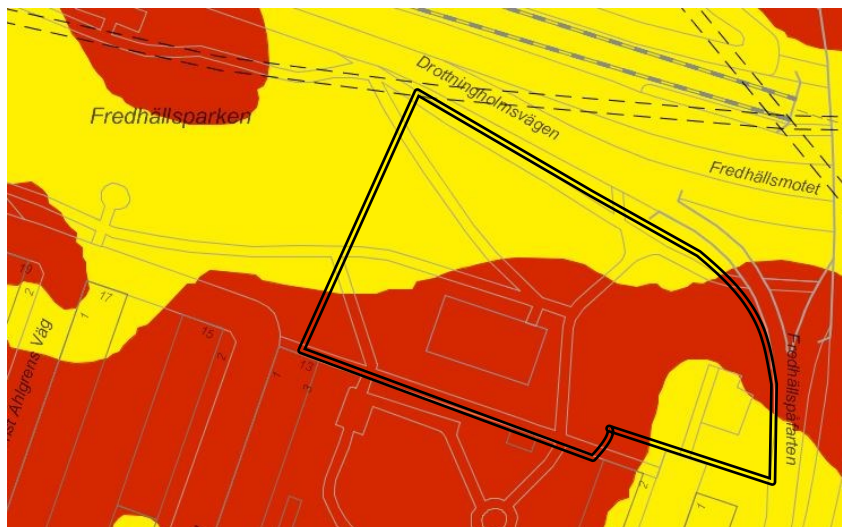

Grönstrukturkarta över västra Kungsholmen, från Naturvärdesbedömningen.

Topografi och markförhållanden

Ett av parkens viktigaste karaktärsdrag är markens form som följer en före detta havsvik. Marken består av lera/mindre mäktig lera och det är gott om berg i dagen. Höjdskillnaderna på den utpekade platsen är som mest ca 6 meter och terrängen sluttar norrut mot Drottningholmsvägen.

Innan projektering kan jordarter samt ledningar i marken behöva undersökas närmare.

Stockholm stads byggnadsgeologiska karta: Gul färg – lera/mindre mäktig lera, röd färg – berg i dagen, svart linje – planområdet.

Hydrologiska förhållanden

Vattenskyddsområde

Planområdet ingår inte inom Östra Mälarens vattenskyddsområde.

Miljökvalitetsnormer för vatten

Planområdet är beläget inom avrinningsområdet för ytvattenförekomsten Mälaren-Riddarfjärden (SE658020-162623). Enligt VISS februari 2017 har vattenförekomsten måttlig ekologisk status och uppnår ej god kemisk ytvattenstatus. Miljökvalitetsnormer som ska uppnås för Mälaren-Riddarfjärden är god ekologisk status 2021 och god kemisk ytvattenstatus till 2027 med tidsundantag för antracen, bly- och blyföreningar och TBT samt mindre stränga krav för bromerad difenyleter och kvicksilver och kvicksilverföreningar

Dagvatten

Princip för ytavrinning fastslås i nästa skede.

Gator och trafik

Gatunät

Drottningholmsvägen avgränsar planområdet i norr och Essingeleden i öster. Adlerberthsvägen utgör gräns i söder.

Gång- och cykeltrafik

Mellan parken och Drottningholmsvägen sträcker sig ett regionalt cykelstråk som i Cykelplanen har prioritet 2, och kan tänkas åtgärdas med breddning till en standard om 5 meter i framtiden.

Kollektivtrafik

Planområdets närhet till både Kristinebergs och Thorildsplans tunnelbanestationer ger goda kollektivtrafikförbindelser. Alla tre grenar på gröna linjens t-bana trafikerar de båda stationerna. Genom att ta gröna linjen västerut nås Tvärbanan. Genom t-bana österut nås T-centralen med byte till regionens pendeltåg. Närmaste busshållplatser finns längs Rålambsvägen, ca 100 meter från den tänkta fotbollsplanen.

Störningar och risker

Buller

Parken är utsatt för buller från framförallt Drottningholmsvägen och Essingeleden. En bullerutredning från 2015 av LN Akustikmiljö AB visar att parken i allmänhet har ekvivalenta ljudnivåer som överstiger 60 dB under dagtid. Topografin och den bullerskärm som finns uppställd mot Drottningholmsvägen ger visst bullerskydd in i parken från vägen men ljudnivåerna är fortfarande överstigande Naturvårdsverkets rekommendation att tätbygdsnära parker bör ha dygnsekvivalenta ljudnivåer understigande 55 dB(A). Buller från Essingeleden påverkar framförallt östra delen av parken. Det är också där bullerskärmen finns uppställd.

En ytterligare påverkan på ljudmiljön i parken är flygbuller från Bromma flygplats. Det förekommer flertalet lågt passerande flyg över parkområdet under dagtid som ytterligare påverkar den upplevda störningen och de dygnsekvivalenta ljudnivåerna. Dessa överflygningar har inte tagits hänsyn till vid bullerkartläggningen.

Risk och farligt gods

Essingeleden och Drottningholmsvägen väster om Essingeleden är primärväg för farligt gods. Intill primära transportleder för farligt gods anser Länsstyrelsen att det ska finnas ett bebyggelsefritt skyddsavstånd på minst 25 meter.

Planförslag

Förslaget innebär att parkmark ändras till idrottsändamål, en konstgräsplan som anläggs i den östra delen av Fredhällsparken, där den bedöms ge minst påverkan på det öppna parkrummet. 11-spelsplanen är iordningställd för div III och högre med spelmått 60x100 meter och totalmått 106x66 meter. Längs ena långsidan görs plats för en mindre läktare. Runt planen placeras strålkastare. Befintlig tennisplan flyttas till nytt läge i parken.

För att fotbollsplanen ska anpassas till parkens terräng behöver stödmurar uppföras. Dessa planeras främst mot gång- och cykelstråket i söder med en högsta höjd om ca 3,5 meter. Mot norr är fotbollsplanen nedsänkt i förhållande till gång- och cykelvägen med ca 1-3 meters nivåskillnad.

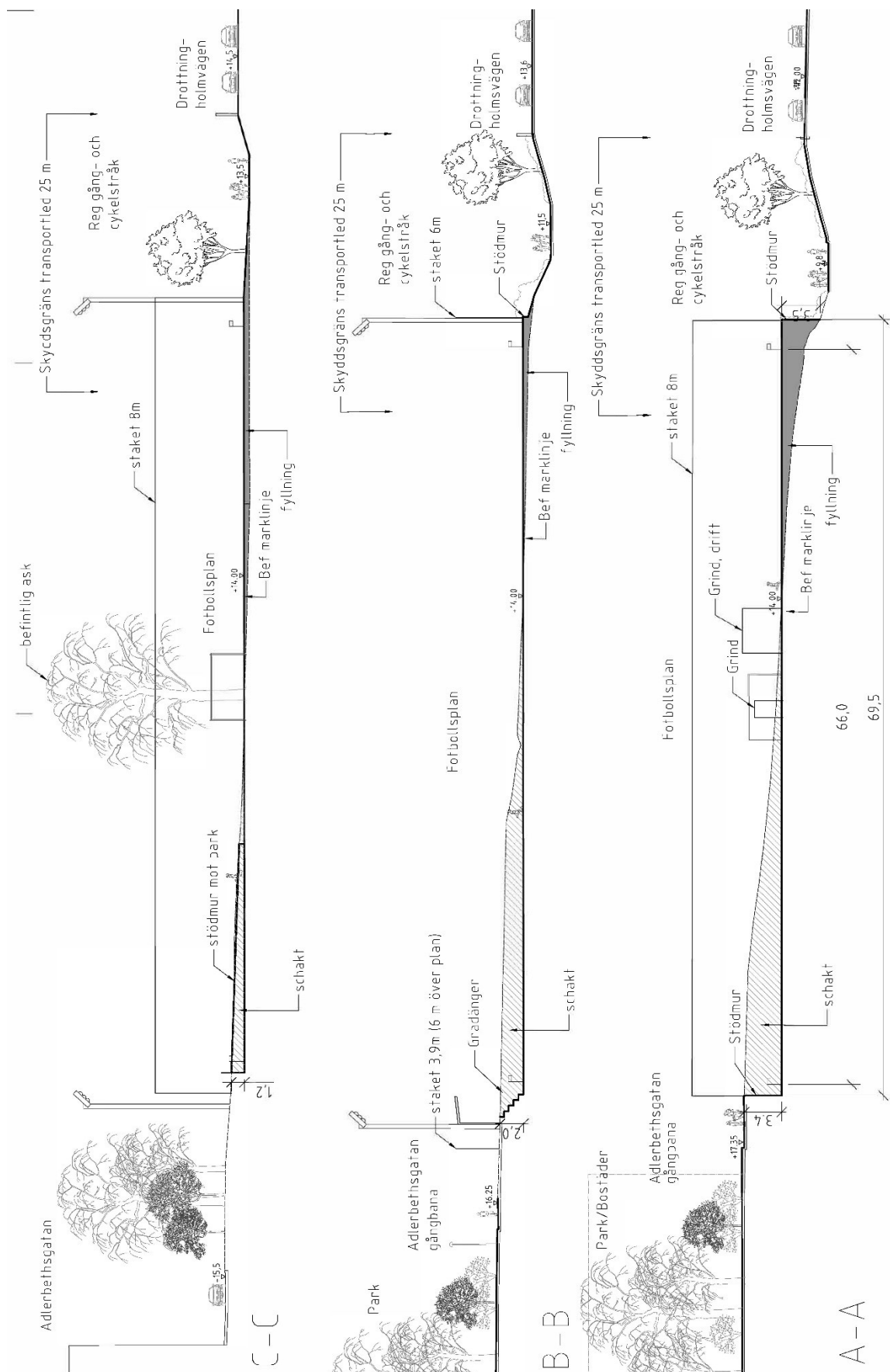
Inklusive driftsytor blir det en anläggning med ett totalt ytbehov om drygt 7 000 kvm. Drift och förvaltning utgår från den nya idrottshallen i Kristineberg och driftsyterna intill Fredhällsparkens 11-spelsplan kan därmed minimeras till en mindre drifts- och upplagsyta i anslutning till planens östra del, intill befintlig upplagsyta. Här inordnas också toaletter och driftsförråd, inrymda i OS-paviljongen från 1912 som flyttas hit från Stadshagens IP, samt en handikapparkering. Vändytan är dimensionerad för personbil och traktor med släp.

Två nya gångvägar inordnas för att knyta ihop parkens norra och södra del. Väster om planen följer parkvägen terrängens högre nivå intill den befintliga asken enligt samma manér som i befintlig park. På östra sidan anläggs en trappväg mellan bostäderna och gång- och cykelstråket samt tunneln under Drottningholmsvägen för sammankoppling med Kristineberg. Båda parkvägarna ansluter också till fotbollsplanen.

Idrottsanläggningens avgränsning mot parken
Förslaget innebär att Fredhällsparken delas upp i en idrottsdel och i en parkdel. Den befintliga asken mitt i parkrummet utgör gräns mellan de två delarna. Fotbollsplanen avgränsas med 8 m respektive 6 m höga staket utmed kort- respektive långsida.

Illustrationsplan över den nya elvaspelsplanen från Cedervalls arkitekter.

Sektioner som visar hur fotbollsplanen passas in i den sluttande terrängen med stödmurar, från Cedervalls arkitekter

Biltrafik & parkering

Förslaget medför inga förändringar i vägnätet. Förslaget medför inga nya permanenta parkeringsytor för bil, förutom 1 plats för funktionshindrade, vilket motiveras av det kollektivtrafiknära läge, ca 200 meter från både Kristinebergs och Thorildsplans tunnelbanestationer. De smala gatorna i anslutning till parken erbjuder inga större parkeringsmöjligheter men vissa p-platser på Runiusgatan kan vid behov omvandlas till korttidsangöringsplatser.

Cykelparkering ska anordnas på tomtmark nära fotbollsplanen. Cykelparkeringstalet för idrottsanläggningar är 10-40 platser per 100 besökare. Stadens tillgänglighetskrav ska uppfyllas.

Konsekvenser**Behovsbedömning**

Stadsbyggnadskontoret bedömer att detaljplanens genomförande inte kan antas medföra sådan betydande miljöpåverkan som åsyftas i PBL(2010) 4 kap 34§ eller MB 6 kap 11§ att en miljöbedömning behöver göras.

Planförslaget bedöms inte strida mot några andra kommunala eller nationella riktlinjer, lagar eller förordningar. Planförslaget berör inte område av nationell, gemenskaps- eller internationell skyddsstatus. De miljöfrågor som har betydelse för projektet har studerats under planarbetet och redovisas i planbeskrivningen.

Stadsbyggnadskontoret konstaterar dock att en fotbollsplan i Fredhällsparken med motsvarande storlek som i Stadshagen kan få konsekvenser – framför allt ur ekologiskt, kulturhistoriskt och landskapsmässigt perspektiv.

Kulturhistoriskt värdefull miljö och landskapsbild

Förutom att själva fotbollsplanen tar upp stor plats och bildar en barriär i det sammanhängande parkstråket så tillkommer stängsel, belysningsstolpar, förråd, driftsytor och inte minst stödmurar som kommer att innebära en stor visuell påverkan på parkens kulturhistoriska miljö och landskap.

Det ställer höga krav på stödmurens material och utformning om fotbollsplanen ska kunna smälta in i den mjukt böljande parkmiljön. Murarna bör utföras med naturmaterial och ges avrundade former. Även stängslet runt planen bör utformas med hög estetisk ambition. Utformning och gestaltning av förslaget behöver studeras vidare i det kommande planarbetet.

Värdefulla träd

Förslaget kommer att innebära en påverkan på befintliga träd i den östra delen av Fredhällsparken. De gamla ekarna och övriga lövträd som antingen behöver fällas eller flyttas är en viktig del av landskapsbilden. De utgör även ett levande biologiskt kulturarv och en länk tillbaka i historien. Att flytta träden till andra platser i parken är både dyrt och kräver skötselinsatser av professionella utförare i etableringsskedet för att det ska fungera bra. Det ska utredas vidare vilka träd som kan bevaras, är möjliga att flytta eller som behöver fällas.

Även ur ekologisk synpunkt bör så få ekar, almar och askar som möjligt huggas ner, framförallt av de som klassats som skyddsvärda eller särskilt skyddsvärda, för att det inte ska bli för glest mellan de ädellövträd som är livsmiljöer för skyddsvärda arter. Det är också viktigt att stängslet runt fotbollsplanen blir tillräckligt luftigt så att insekter och svampsporer även i fortsättningen kan passera genom. Då utgör det inte någon påtaglig barriär för de flesta arter knutna till ädellövträd.

Se vidare om grönkompensation under rubriken Genomförande.

Påverkan på gång- och cykelstråk

Fotbollsplanens placering och utbredning medför att gångvägar i parken måste ledas om. Cykelstråket längs Drottningholmsvägen kan bli ytterligare undanskymt som en konsekvens av den nödvändiga markhöjningen och stödmuren. Dessutom kan tryggheten försämrats vid passagen för gång och cykel under Drottningholmsvägen då hörnet på den höga stödmuren hamnar framför mynningen. Planen får inte placeras så pass nära att det kan uppstå konflikt med cykelpendlingsstråket om man avser att bredda detta i framtiden.

Störningar och risker

Buller från trafik

I dagsläget är mängden trafikbuller i östra delen av parken från Drottningholmsvägen och Essingeleden så pass hög att den delen av parken skulle fungera bättre för sportaktivitet än vad det gör för parkvistelse. Detta på grund av att man vid sportaktivitet oftast är mindre känslig för externt buller samt endast vistas under kortare perioder i miljön.

Utökning av bullerskärmarna mot Drottningholmsvägen och Essingeleden utreds så att en stor del av parken kan få förbättrad ljudmiljö.

Se vidare under grönkompensation under rubriken genomförande

Buller från fotbollsspel

Fotbollsplanens södra långsida hamnar ca 10-15 meter från närmaste lägenheter på Vitalisvägen och Runiusgatan. Då det planeras aktiviteter från ca 06:00-22:00 kan ljud från matcher och träningar uppfattas som störande för de boende. Störningar från fotboll är inte konstant såsom trafikbullret utan är starkt betonat av korta ljudhändelser med höga impulslyd. Det är dessa impulslyd som utgör grunden i störningen och dessa ljud är vitt skilda från trafikbullret.

Tidigare har buller från idrottsanläggningar likställt med externt industribuller där vägledning för bedömning ges av Naturvårdsverket. Sedan april 2015 har ny vägledning utkommit från Naturvårdsverket, *rapport 6538*, där idrottsanläggningar ej längre står med. I väntan på prejudicerande dom gällande buller från idrottsplatser avser vi att inte jämföra idrottsbuller med industribuller.

LN Akustikmiljö har i en ny uppdaterad bullerutredning från 2017-03-27 försökt uppskatta det buller som förväntas uppstå vid fotbollsaktivitet och hur det tillsammans med trafikbullret påverkar ljudmiljön till bostäder och parkbesökare.

Tabell 1: Buller vid bostäder från endast trafik

Buller vid bostäder från endast trafik		
Position	L _{A,eq,24}	L _{Afmax}
Hus 1 (öster om fotbollsplan)	68 dB	66 dB
Hus 2 (väster om fotbollsplan)	64 dB	62 dB

Tabell 2: Buller vid bostäder från endast fotbollsplan

Buller vid bostäder från endast fotbollsplan		
Position	L _{A,eq,24}	L _{Afmax}
Hus 1 (öster om fotbollsplan)	50 dB	70 dB
Hus 2 (väster om fotbollsplan)	50 dB	70 dB

Tabell 3: Buller vid bostäder från både trafik och fotbollsplan

Buller vid bostäder från både trafik och fotbollsplan		
Position	L _{A,eq,24}	L _{Afmax}
Hus 1 (öster om fotbollsplan)	68 dB	70 dB
Hus 2 (väster om fotbollsplan)	64 dB	70 dB

Tabellerna ovan redovisar mätpunkter vid de två närmsta husen till fotbollsplanen, på fasadsida som vetter mot fotbollsplan. Man har mätt buller från endast trafik, buller från endast fotbollsplan och buller från både trafik och fotbollsplan. Endast högsta värdet på fasaden redovisas och syftar till att ge en snabb överblick av resultatet.

Resultatet pekar på att det för bostäder med fönster mot fotbollsplanen blir en höjning av max-värden. Höjningen motsvarar 4-8 dB (jämför tabell 1 och tabell 3) som kan likställas med en uppfattad fördubbling av ljudnivån.

Utifrån utredningen från LN Akustikmiljö kan det konstateras att:

- På dagtid kommer fotbollsplanen vara hörbar för både parkbesökare och boende nära fotbollsplanen. Impuls ljud och skrik från fotbollsplanen kommer vara tydligt hörbara.
- På kvällstid när trafikflöden minskar kommer ljudet från fotbollsplanen bli tydligt hörbart på längre avstånd och det finns risk att störning för parkbesökare och boende uppstår.

Störningar från strålkastare

Strålkastare är krav för en fungerande anläggning och kommer att placeras ca 10-15 meter från befintliga lägenheter. Belysningen bör därför optimeras med hänsyn till spridningen av spilljus som stör omgivningen.

Det är i detta fall avgörande att hitta en armaturtyp med de ljus tekniska egenskaper som krävs och som samtidigt minimerar den påverkan på omgivningen som kan skapa störningar och ljusbuller. Här är det viktigt att använda en armaturtyp som koncentrerar ljuset där det behövs och med en avbländning väl anpassad till den aktuella miljön. Idag finns effektiva armaturer, speciellt framtagna för sportbelysning. Dessa har en tydligt asymmetrisk ljusbild vilket gör att ljuset hamnar där det behövs utan att spilla för mycket utanför planen. Om detta ej är tillräckligt för att undvika spilljus, monteras effektiva bländskydd i armaturers underkant, för att på så vis minska mängden spilljus.

Måttboken från riksidrottsförbundet samt Svensk Standard SS-EN 12193:200 ska användas som underlag för planeringen.

Risk och farligt gods

För att få plats med 11-spelsplanen på utvald plats i parken hamnar den ca 5-6 meter innanför bebyggelsefritt skyddsavstånd på minst 25 meter som Länsstyrelsen rekommenderar. Enligt en tidig riskbedömning från 2013-03-05 av Grontmij anses riskerna från farligt gods i närheten av Fredhällsparken inte hindra upprättandet av en fotbollsplan. Långsidan närmast Drottningholmsvägen utförs utan någon läktare och fotbollsplanen kan till stor del jämföras med ett friluftsområde och andra verksamheter med rekommenderat minsta avstånd 0-40 meter. Personer befinner sig utomhus och kan lätt upptäcka en eventuell olycka samt röra sig ifrån platsen om det skulle behövas. En viss ökning i antalet personer kan dock förväntas till följd av att fotbollsplanen upprättas. Riskfrågan ska utredas vidare i det fortsatta planarbetet.

Miljö kvalitetsnormer för vatten

Området är beläget inom avrinningsområdet för ytvattenförekomsten Mälaren-Riddarfjärden för vilken fastställda miljö kvalitetsnormer ska följas.

Planförslaget bedöms inte påverka möjligheterna att uppnå miljö kvalitetsnormerna för vatten eftersom näringsämnen eller förorenande ämnen inte tillförs Mälaren-Riddarfjärden. Byggherren får inte genom val av byggnadsmaterial förorena dagvattnet med tungmetaller eller andra miljögifter.

Dagvatten

Dagvatten ska så långt som möjligt omhändertas lokalt för att skapa fördröjning och naturlig rening (LOD). Kvalité och flöden får inte försämrats genom planens genomförande. En särskild dagvattenutredning ska tas fram. Nytt dräneringssystem anläggs. Hänsyn ska tas till rensbarheten. Dräneringar ansluts via brunn och tät ledning till ytvattenledning alternativt direkt till punkter. VA-ledningar med PVC ska undvikas.

Tidplan

Samråd 9 maj-20 juni 2017
Granskning kvartal 4 2017
Antagande kvartal 1 2018

Genomförande

Organisatoriska frågor

Ansvarsfördelning

Stadsbyggnadskontoret upprättar detaljplan och svarar för myndighetsutövning vid granskning av bygglov.

Lantmäterimyndigheten ansvarar för erforderliga fastighetsbildningsåtgärder. Ansökan görs av fastighetsägare.

Fastighetskontoret svarar för projektering och utbyggnad av 11-spelsplanen med tillhörande funktioner. Exploateringskontoret svarar för projektering och genomförande av nödvändiga grönkompensationsåtgärder i Fredhällsparken. Exploateringskontoret tecknar nödvändiga avtal med byggherren.

De ledningsägande bolagen, Stockholm Vatten och Avfall, Fortum m.fl. genomför nödvändig omläggning och nyförläggning av ledningar i projektet.

Avtal

Avtal ska upprättas mellan staden och byggherren, fastighetskontoret, innan detaljplanen antas. I avtalet regleras hur genomförandet av detaljplanen ska ske.

Verkan på befintliga detaljplaner

Planförslaget innebär att befintliga detaljplaner Pl.0180-943 A och Pl. 6111 helt upphör att gälla inom planområdet.

Fastighetsrättsliga frågor**Fastigheter och ägoförhållanden**

Planområdet omfattar del av fastigheten Fredhäll 1:4, som ägs av Stockholms kommun.

Användning av mark

Föreliggande planförslag redovisar avgränsning mellan kvartersmark och allmän platsmark. Planförslaget möjliggör markanvändning för idrott inom kvartersmark. På den allmänna platsmarken medges parkområde och fordons-, gång och cykeltrafik.

Fastighetsbildning

Lantmäterimyndigheten ansvarar för erforderliga fastighetsbildningsåtgärder, på fastighetsägarens initiativ och bekostnad. Lämplighet avseende fastigheters utformning mm provas vid lantmåteriförrättning.

För planens genomförande krävs fastighetsbildning. Område utlagt som kvartersmark (idrott) ska utgöra en separat fastighet som bildas genom avstyckning. Prövning av lämplighet provas av lantmäterimyndigheten vid lantmåteriförrättning. Områden utlagda som kvartersmark i planförslaget beläget inom område utlagt som allmän plats med användning park i nuvarande plan är till största delen planlagd som idrott respektive parkering.

Område utlagt som allmän platsmark (gata, park) ska fortsatt ingå i av Stockholms stad ägd fastighet.

Rättigheter

Inom planområdet finns inga befintliga rättigheter lokaliserade.

Markreservat för allmän gångtrafik regleras med x-område i plankartan (x). Rätten kan säkras genom inrättande av servitut.

Behov av rättigheter provas i samband med fastighetsbildningen i lantmåteriförrättning. Några rättigheter bedöms inte behöva inrättas för planens genomförande.

Ekonomiska frågor

Fastighetskontoret står för kostnaderna för genomförandet av exploateringen inom kvartersmark samt för återställande- och anslutningsarbeten som måste göras på allmänplats och som är en följd av byggherrens bygg- och anläggningsarbeten inom kvartersmarken.

Fastighetskontoret svarar för anslutningsavgifter till tekniska ledningsnät för den blivande fastigheten.

Staden genom exploateringskontoret bekostar nödvändiga kompensationsåtgärder i Fredhällsparken och nödvändiga ledningsflyttar.

Markföreningar

Eventuella markföreningar vid schaktning för 11-spelsplanen bekostas av fastighetskontoret.

Grönkompensation

Som kompensation för ianspråktagen parkmark utreds följande åtgärder:

I Fredhällsparkens västra del utreds möjligheter att upprusta och återställa äldre parkdelar kring bäckravinen och strandparken.

För att minska Drottningholmsvägens och Essingeledens påverkan på parkmiljön utreds åtgärder för att minska den visuella störningen från trafiken, för att absorbera partiklar och för att minska bullret. Åtgärder som utreds är t.ex. byggda strukturer, som bullerplank gärna kompletterade med gröna inslag, och etablering av vegetationsridåer mot trafikmiljöerna med en flerskiktad vegetation för att få en så effektiv ljud- och partikelabsorbering som möjligt.

Där fotbollsplanen föreslås ligga finns idag ett antal träd, där många bedöms vara värdefulla både ur ett ekologiskt och upplevelsemässigt perspektiv. Nu utreds vilka möjligheter det finns att flytta träd inom parken för att delar av de här värdena ska bevaras.

Grönkompensation kommer ske i Fredhällsparken i samråd med Kungsholmens stadsdelsförvaltning.

Tekniska frågor

Ledningar för vatten och avlopp finns framdraget i området.

Ledningsägarna ansvarar för eventuell nyförläggning och flytt av ledningar.

Ledningar

Stockholm Vatten AB ansvarar för utbyggnaden av VA- systemet efter överenskommelse med staden och byggherren

För el- och teleledningar ansvarar respektive ledningsägare för utbyggnaden.

Bevarande av träd

Träd på parkmark får inte fällas annat än av säkerhetsskäl eller dokumenterade sjukdomsskäl. De ska skyddas under byggtiden. I avtal med fastighetskontoret och stadens entreprenörer kommer detta att regleras.

Störningar under byggtiden

Stadens vanliga krav som gäller byggbuller (SNV 1075:5) och materialhantering kommer att tillämpas för att minska störningar under byggtiden. Avfallsrutiner kommer att utkrävas som hur t ex restfraktioner ska sorteras och vidare hanteras. Detta specificeras senare i bygghandlingar.

Genomförandetid

Genomförandetiden slutar 5 år efter det att detaljplanen vunnit laga kraft.

Genomförandeprocess

Då den nya detaljplanen vunnit laga kraft planeras området att byggas ut i följande ordning:

Förberedande åtgärder såsom ledningsflytt, skydd av träd mm	2020
Byggande av 11-spelsplanen med tillhörande funktioner	2020-21
Kompensationsåtgärder i Fredhällsparken	2022-23